

POSTANOWIENIE

Dnia 5 kwietnia 2013r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie, II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący:	SSA Janusz Jaromin (spr.)
Sędziowie:	SA Bogumiła Metecka-Draus SA Piotr Brodniak
Protokolant:	st. sekr. sądowy Anita Jagielska

przy udziale Prokuratora Prokuratury Apelacyjnej Wiesławy Palejko

po rozpoznaniu w sprawie **A. G. i innych**

oskarżonych o czyny z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k.

zażalenia wniesionego przez Prokuratora Okręgowego w Gorzowie Wielkopolskim

na postanowienie Sądu Okręgowego w Gorzowie Wielkopolskim

z dnia 13 marca 2013r., sygn. akt II K 32/12

w przedmiocie zwrotu sprawy prokuratorowi do uzupełnienia postępowania przygotowawczego

na podstawie art. 437 § 2 k.p.k.

postanawia:

uchylić zaskarżone postanowienie i sprawę przekazać Sądowi Okręgowemu w Gorzowie Wielkopolskim do dalszego prowadzenia.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 13 marca 2013r., Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim sprawę K. G., Z. K., R. K. oraz D. S. przekazał Prokuratorowi Okręgowemu w Gorzowie Wielkopolskim w celu usunięcia istotnych braków postępowania przygotowawczego. W uzasadnieniu wskazał, że w porównaniu z sytuacją opisaną we wcześniejszym postanowieniu o zwrocie sprawy, sytuacja uległa diametralnej zmianie. Z akt sprawy wynika, iż pokrzywdzeni (podmioty zagraniczne) złożyły w innych krajach zawiadomienia o przestępstwie dotyczące czynów objętych niniejszym postępowaniem. Pomimo wielomiesięcznych oczekiwań, nie udało się ustalić czy postępowania objęte zawiadomieniami toczą się czy też nie. Wskazuje to na konieczność podejmowania dalszych czynności śledczo – procesowych, celem ustalenia, czy nie występują przeszkody do prowadzenia postępowania. Brak ten ewidentnie zawiniony przez prokuratora, powinien być usunięty, aby sprawa mogła być bez przeszkód skierowana na rozprawę główną do otwarcia przewodu sądowego, czy też częściowo umorzona. Po drugie ustalono miejsce pobytu kluczowej osoby w sprawie, czyli R. M., a zatem wyłącznie sprawy w zakresie tej osoby okazało się przedwczesne i pochopne. Trwają czynności zmierzające do przekazania

R. M. do Polski w drodze ekstradycji celem przedstawienia zarzutów i przesłuchania w charakterze podejrzanego. Będzie to niewątpliwie nowy dowód, nie przeprowadzony wcześniej i nie sposób przewidzieć konsekwencji jego dopuszczenia, w tym postawa R. M. i jego wyjaśnienia mogą implikować konieczność poszukiwania nowych dowodów oraz wszechstronnego zweryfikowania jego linii obrony. Wymienione czynności będą miały charakter śledczy i zadaniem prokuratora jest zebranie, zabezpieczenie i utrwalenie dowodów dla sądu. Należy też zwrócić uwagę na niezwykle istotną okoliczność, a mianowicie zakres ewentualnej odpowiedzialności R. M. będzie zbieżny z zakresem zarzutów postawionych oskarżonym w niniejszej sprawie. Jako konieczne, także z punktu widzenia art. 34 k.p.k. jawi się połączenie sprawy R. M. z niniejszą sprawą. Prokurator będzie miał zatem możliwość po uzupełnieniu postępowania, skierowania do sądu jednej sprawy. W przeciwnym wypadku, po wpłynięciu do sądu sprawy R. M., toczyły się będą równoległe dwie sprawy, w tym samym przedmiocie, gdzie oskarżeni będą równocześnie świadkami w sprawie odrębnej.

Na powyższe postanowienie zażalenie złożył Prokurator Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim i zarzucił obrazę przepisów postępowania mającą wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 345 § 1 k.p.k., poprzez uznanie, iż materiały sprawy wskazują na istotne braki postępowania, do których zaliczono „pochopne i przedwczesne a przy tym niweczące cele postępowania karnego opisane w art. 297 k.p.k.” wyłączenie ze sprawy materiałów przeciwko R. M.,

co wobec aktualnego ustalenia miejsca pobytu tego podejrzanego i perspektywy złożenia przez niego ewentualnych wyjaśnień implikować będzie konieczność poszukiwania kolejnych nowych dowodów oraz wszechstronnego zweryfikowania jego ewentualnej linii obrony, jak również fakt znajdowania się w materiałach sprawy zawiadomień o przestępstwie złożonych przez pokrzywdzonych na terenie innych państw UE, co rodzi konieczność czynienia ustaleń o charakterze śledczo - procesowym w celu zweryfikowania okoliczności przesądzających o istnieniu bądź nieistnieniu przeszkody procesowej określonej w art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k., podczas gdy prawidłowa ocena materiału dowodowego prowadzi do wniosku, iż zebrane w toku śledztwa dowody pozostają wystarczające do wniesienia aktu oskarżenia przeciwko osobom objętym postępowaniem II K 32/12 i pozwalają na merytoryczne rozpoznanie sprawy bez względu na termin złożenia i treść ewentualnych wyjaśnień R. M., a w sprawie brak jest jakichkolwiek podstaw do twierdzenia, że

w innych państwach członkowskich UE wszczęto i prowadzono postępowanie przeciwko któremukolwiek z oskarżonych w sprawie II K 32/12, które zakończyło się prawomocnym orzeczeniem, co mogłoby stanowić przeszkodę procesową do rozpoczęcia niniejszego procesu.

Podnosząc powyższy zarzut skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Gorzowie Wielkopolskim do dalszego prowadzenia.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Wniesione zażalenie okazało zasadne.

Przekazanie sprawy prokuratorowi do uzupełnienia następuje wówczas gdy postępowanie wykazuje istotne braki, których usunięcie przez sąd powodowałoby znaczne trudności bądź gdy wadliwie dokonywano określonych czynności procesowych, konwalidacja których w toku postępowania sądowego nie jest możliwa.

Zastosowanie instytucji przewidzianej w art. 345 k.p.k. jest zatem możliwe, gdy akt oskarżenia w sprawie z punktu widzenia zawartych w nim ustaleń faktycznych wykazuje istotne wady, a tym samym zachodzą braki prowadzonego postępowania przygotowawczego, których uzupełnienie w toku postępowania sądowego będzie napotykało poważne trudności. Dodać również trzeba, że sąd podejmując decyzję w zakresie zwrotu sprawy prokuratorowi do uzupełnienia powinien mieć na względzie cele postępowania karnego przewidziane w art. 2 § 1 k.p.k., w tym także zakończenie postępowania w rozsądnym terminie, szczególnie tak jak jest to w niniejszej sprawie, gdy postępowanie toczy się już znaczny okres czasu, a akt oskarżenia wpłynął do sądu ponad roku temu.

Przechodząc do merytorycznej oceny zarzutów zażalenia należy wskazać, że z analizy akt przedmiotowej sprawy wynika, iż dostrzeżone przez Sąd meriti braki postępowania przygotowawczego nie spełniają przesłanek z art.

345 § 1 k.p.k. Na wstępie przypomnieć trzeba, co słusznie akcentuje skarżący, że Sąd Apelacyjny w Szczecinie w postanowieniu z dnia 23 maja 2012r., sygn. II AKz 2010/12, rozstrzygnął już kwestię zwrotu sprawy z powodu braku wyjaśnień R. M.. Sąd Apelacyjny stwierdził wówczas, że brak wyjaśnień R. M., istotnie skutkuje niekompletnością postępowania, jednakże analizując niniejszą sprawę przez pryzmat ujawnionych w jej toku okoliczności faktycznych oraz przeprowadzonych dowodów, stwierdził, że niekompletność ta nie niweczy osiągnięcia celów postępowania karnego i nie uniemożliwia wydania rozstrzygnięcia. Rację ma skarżący, że od wydania wskazanego wyżej postanowienia, sytuacja procesowa w niniejszej sprawie nie uległa praktycznie żadnym zmianom. Różnica polega jedynie na tym, że ustalono miejsce pobytu R. M. (k. 4014) i wszczęto do niego procedurę ekstradycyjną. Nie oznacza to jednak automatycznie, że zaktualizowały się z tego powodu jakiegokolwiek przesłanki do zwrotu sprawy prokuratorowi w trybie art. 345 k.p.k. Nie tyle bowiem nieznane miejsce pobytu R. M. było powodem uchylecia pierwszego postanowienia cofającego sprawę do etapu śledztwa, co fakt, że Sąd dysponuje materiałem dowodowym przedstawionym przez oskarżyciela publicznego, który chociaż zawiera braki w postaci nieprzesłuchania R. M., to jednak umożliwia wydanie w sprawie rozstrzygnięcia merytorycznego. Zwrócenie zatem sprawy do uzupełnienia postępowania przygotowawczego, również w jej aktualnym stanie, jawi się jako zbyt daleko idące, szczególnie że postępowanie w sprawie oskarżonych toczy się już dość długo i mimo upływu ponad roku od czasu wniesienia aktu oskarżenia nie rozpoczęto przewodu sądowego. Cofnięcie zatem sprawy do postępowania przygotowawczego celem przeprowadzenia dowodu, który sąd, jeżeli zajdzie już taka możliwość, a także konieczność, będzie mógł przeprowadzić bezpośrednio sam, jest zupełnie niecelowe i spowoduje tylko przedłużenie postępowania. W tym zakresie Sąd zupełnie pomija także i inne konsekwencje swojej decyzji. W postępowaniu przygotowawczym w przypadku sprowadzenia do kraju R. M., konieczne będzie przeprowadzenie szeregu czynności procesowych, w tym także w ramach międzynarodowej pomocy prawnej, które są czasochłonne, czego zresztą dowodem jest także niniejsze postępowanie, gdzie do tej pory nie uzyskano określonych informacji z innych krajów. Nadto należy jeszcze wskazać, że jak wynika z pisma Prokuratury Generalnej (k. 4118) postępowanie ekstradycyjne dotyczące R. M. toczy się w Islandii i nie jest możliwe określenie czasu zakończenia tego postępowania. W tych realiach cofnięcie sprawy do postępowania przygotowawczego znacząco przedłuży i tak już długo toczące się postępowanie, w ramach którego po wpłynięciu aktu oskarżenia nie wykonano praktycznie żadnych czynności procesowych. Istotą zaś regulacji zawartej w art. 345 k.p.k. o zwrocie sprawy do uzupełnienia postępowania przygotowawczego jest nie tylko realizacja zasady prawdy materialnej, ale również i zasady szybkości oraz sprawności postępowania z uwzględnieniem zasad ekonomiki procesowej. Zwrócenie sprawy dotyczącej oskarżonych A. G. i innych stanowiłoby zaś zaprzeczenie zasad sprawności i szybkości postępowania. Wskazać też trzeba, że podstawą do zwrócenia sprawy prokuratorowi nie może być dostrzegana przez Sąd meriti potrzeba rozszerzenia postępowania na osobę R. M.. To bowiem prokurator jest jedynie władny do oskarżania i Sąd Okręgowy nie powinien na to uprawnienie w jakikolwiek sposób wpływać., w tym nakazując prokuratorowi objęcie oskarżeniem także innych osób. Również do prokuratora należy gromadzenie i utrwalenie dla sądu dowodów, a także do kompetencji prowadzącego postępowanie przygotowawcze należy decyzja, kogo i na podstawie jakich dowodów zamierza oskarżyć. Rolą sądu jest zaś ocena przedstawionych przez strony dowodów i dążenie do ustalenia na podstawie tych dowodów prawdy materialnej. W realiach sprawy mimo braku wyjaśnień R. M., Sąd Okręgowy jest w stanie procedować, ma bowiem do przesłuchania oskarżonych, a także szereg świadków oraz analizę dokumentów i materiał w postaci rozmów telefonicznych na podstawie których może czynić ustalenia. Jeżeli zaś okaże się, że konieczne jest także przesłuchanie R. M., to w razie dostępności tego źródła dowodowego, rola Sądu Okręgowego ograniczy się do przesłuchania R. M. w roli świadka, co może nastąpić w każdej chwili w toku postępowania. Brak jest zatem racjonalnych argumentów do zaaprobowania stanowiska Sądu Okręgowego, że z uwagi na brak wyjaśnień R. M., konieczne jest zwrócenie sprawy celem uzupełnienia postępowania przygotowawczego, szczególnie, że w wyniku takiej decyzji ucierpi zasada sprawności postępowania i jego zakończenia w rozsądnym terminie.

Również wskazana przez Sąd Okręgowy okoliczność dotycząca konieczności ustalenia czy przeciwko oskarżonym toczy się postępowanie poza granicami kraju, nie mogła stanowić podstawy do zwrócenia sprawy celem uzupełnienia postępowania przygotowawczego. Z informacji uzyskanej przez Prokuraturę Okręgową w Gorzowie Wielkopolskim z Biura Międzynarodowej Wymiany Informacji KGP (k. 4049) ani też z jakiegokolwiek innych dokumentów nie wynika, aby przeciwko występującym w niniejszej sprawie oskarżonym toczyło się jakiegokolwiek postępowanie w krajach

Unii Europejskiej. Znacznie rozważanej tutaj kwestii jest zatem zupełnie poboczne, nie stanowiło i nie stanowi póki co żadnej przeszkody do kontynuowania niniejszego postępowania, a tym bardziej podstawy do zwrotu sprawy do etapu śledztwa. Sąd Okręgowy w ramach postępowania będzie miał możliwość zwrócenia się do stosownych organów o informacje, co już zresztą zostało uczynione, bez potrzeby cofania sprawy do postępowania przygotowawczego. Niemniej jednak póki co w sprawie nie ma żadnego nawet śladu, że zachodzi przeszkoda procesowa w postaci powagi rzeczy osądzonej lub jakakolwiek inna do kontynuowania procesu. Kwestię tą nadto ostatecznie przesądziła odpowiedź Międzynarodowego centrum Pomocy Prawnej dla Północnych i Wschodnich Niderlandów z dnia 4 kwietnia 2013 r. przekazana przez Prokuratora w ślad za zażaleniem.

Reasumując stwierdzić trzeba, że prowadzenie przez Sąd Okręgowy w niniejszej sprawie postępowania nie jest obarczone jakimikolwiek przeszkodami czy niedogodnościami, które uniemożliwiałyby płynne procedowanie w sprawie.

W ocenie Sądu Apelacyjnego argumenty podnoszone w zażaleniu są zasadne i doprowadziły do uchylenia zaskarżonego postanowienia, bowiem nieprawidłowo przyjęto, iż śledztwo jest dotknięte istotnymi brakami.

Mając powyższe na uwadze orzeczono jak w postanowieniu.